

***La ferocitat* - Nicola Lagioia**

Comencem a llegir *La ferocitat* sense saber res ni de l'autor ni de l'obra. A les dues primeres pàgines de la primera part, titulada *Qui sap calla, qui parla no sap*, no hi succeeix res, però no podem deixar de llegir: bon senyal. A continuació assistim al monòleg d'un transportista que ha sortit de la carretera per no atropellar una noia nua i ensangonada, repassem els fets que van precedir l'accident –incloent petites corrupcions i un personatge menor, terciari, ja que al transportista l'hem de considerar secundari-, visitem l'accidentat l'hospital. De sobte, coneixem un empresari ambiciós que estrena mansió. Un dels seus fills és la noia nua i ensangonada del principi, però falten molts anys perquè el transportista i ella entrin en contacte. Els altres fills són un metge triomfador, una noia lleugera i un noi amb problemes psicològics. En algun moment del present o del passat, aquest darrer, Michele, prova d'incendiar la mansió familiar.

Llavors el protagonisme passa a Clara, la noia que ha mort aparentment de resultes d'un suïcidi. Assistim al funeral, a l'autòpsia, a tot d'escenes on Clara coneix homes i s'hi relaciona, en general de manera abjecta. En paral·lel, el caràcter de Michele es va perfilant: és el fill d'una altra dona, que va ser amant del pare i va morir en el part. Michele, doncs, és el bastard de la família, rebutjat per companys i per germans, excepte per Clara, amb qui trenca una relació d'ajuda mútua .

Michele és el protagonista de la segona part del llibre, titulada *Es va tornar boig, amb llargs períodes d'una horrible salut mental*. Després de viure fora de casa, hi retorna després del funeral de Clara. Visitem el passat, les cicatrius que deixen l'estada de Clara a Londres i el servei militar de Michele. Les evocacions del passat se succeeixen sense ordre aparent, però de manera efectiva, com si estiguéssim en el cap de Michele i passéssim d'un record a l'altre, enduts per les evocacions i per les emocions que s'hi adhereixen. Clara es manté en segon pla: de vegades ens assabentem del que fa, però rarament del que pensa. A segona fila, seguim les peripècies del transportista, a qui han amputat una cama i a qui han regalat un apartament perquè es mantingui en silenci, tot i que ningú no ha pensat que necessita un ascensor.

Arribem a la tercera i última part, *Totes les ciutats fan pudor a l'estiu*. Com si assistíssim a un remake de *Citizen Kane*, Michele visita les persones que van tenir relació amb Clara , i cadascuna li'n proporciona una visió no fiable (“Quan l'havia conegut, en ella el vici era un inquilí que encara no demanava res.”), però que va completant el retrat: el marit, el forense que li va practicar l'autòpsia, un periodista (“En el meu ofici, si vols fer bé la feina, la rancúnia té tan poca importància com la por.”). L'atmosfera esdevé cada vegada més malsana. Els protagonistes són amants vells i poderosos, corruptes, viciosos i amb interessos vinculats a la

família. De mica en mica ens assabentem que el que interessa a Michele no és la vida de Clara, ni tan sols la mort, sinó el que ella pensava d'ell, del passat que van compartir sense gaire consciència i que el podria redimir ara que ella no hi és. Arribem finalment a un prostíbul. Hem endevinat com es va gestar la fortuna de la família, com es va conservar a recer de denúncies i de revenges. Amb Michele descobrim, finalment, una debilitat de l'imperi familiar, la resolució de les demandes del camioner, i les circumstàncies de la mort de Clara. Els últims capítols són més curts, potser perquè tanquen les esquerdes de la trama. L'enfonsament de la família es produeix de manera el·líptica, fora del relat: l'autor no arriba al final de la partida, sinó que es limita a suggerir l'escac i mat. No era la mort de Clara el centre de la novel·la, i menys encara les causes, sinó la relació entre Clara i Michele ("A cada hora del dia i de la nit tirava un grapat de terra a la fossa") i la d'ells dos amb la família. L'últim capítol mostra els nous inquilins de la casa, que l'ocupen amb il·lusió, sense saber res del que acabem de llegir.

A la novel·la, la corrupció sistèmica, que s'estén fins a les cúpules judicials, no és tan important com la corrupció familiar, on participen tots els membres, cadascú a la seva manera: el pare amb una ambició forassenyada que no s'atura davant res però que li passarà factura, si bé quan ja serà massa tard per rebre un càstig; la mare, que va convertir en un infern la vida del fill natural del seu marit; el fill gran, que aconsegueix que l'hospital on treballa sigui un instrument més al servei de la família; la filla petita, que obre i manté actiu un compte de Twitter a nom de la germana morta. Entremig, Clara i Michele es mantenen purs a la seva manera, ella perquè sacrifica amb ferocitat el seu cos a l'entramat empresarial, i ell perquè s'arrecera darrere la bogeria. Al capdavall, la recerca que emprèn ell aspira a recuperar els vincles d'adolescència amb la seva germana, que no van acabar de consolidar-se, i és per això que el llibre està amarat de nostàlgia.

Nicola Lagioia va néixer el 1973 a la ciutat italiana de Bari, on està situada *La ferocitat*, l'únic llibre seu que s'ha traduït al català. La solapa ens informa que és editor i autor de novel·les i relats, i que *La ferocitat* ha marcat un punt d'inflexió després que obtingués el premi Strega a obra publicada, el més prestigiós d'Itàlia, que han guanyat autors com Massimo Bontempelli, Giorgio Bassani, Tomasi di Lampedusa, Natalia Ginzburg o Primo Levi. El títol i l'enigmàtica mort de Clara ens podrien recordar aquells *joves caníbals* que van omplir de sang i de vísceres la narrativa italiana dels noranta. Lagioia, però, no se serveix d'aquell estil directe i descordat, sinó que escriu llargs capítols que no situa en ordre cronològic sinó seguint una estratègia complexa de distracció i redirecció del lector. L'autor crea una trama envolvent, on les pistes se superposen i on petites porcions de veritat se'ns mostren repetidament davant els ulls creant un efecte multiplicador però desenfocat, hipnòtic com un calidoscopi. Però potser on excel·leix més és en el domini del punt de vista, que li permet assumir la perspectiva d'animals domèstics i d'insectes, eludint sempre el centre des d'on irradia la novel·la, que és la fosca –oximorònica–

Clara (“El somriure amb què Clara últimament s’absolia per una cosa que resultava menys greu que la ferida que havia obert amb la mirada.”).

Nicola Lagioa condueix el lector per on vol, des d’un hospital oncològic fins a una agència de control de medi ambient, passant per bars populars, pistes de tennis, redaccions de mitjans alternatius, lavabos de luxe, jutjats, dormitoris i piscines. Sentim parlar molts secundaris, alguns dels quals mereixerien un Oscar al millor actor de repartiment: cambrers, jubilats, minyones, polítics, executius, mestres d’escola, rectors d’universitat, drogaaddictes, tota mena de personatges excepte Clara. Fins i tot ens familiaritzem amb la ment de Michele, en ocasions sota la precisió elusiva amb què William Faulkner evoca la dels retardats mentals d’*El soroll i la fúria* o *El llogaret*. La delicada acumulació de materials diversos característica de Faulkner es combina amb un ús del punt de vista que recorda el de Henry James, malgrat que a la majoria de les novel·les la corrupció immobiliària (en aquest cas amb ramificacions a la Costa Brava) es tracta amb una tècnica narrativa més senzilla. Les citacions que hem inclòs entre parèntesis permeten fer-se una idea de la prosa d’aquest autor, traduïda amb versemblança per Albert Pejó.